

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

DE || LIBERTATE || CHRISTIANA ||

Lensaeus, Johannes

Antverpiae, 1590

Capvt V. Ecclesiasticis quoque Præfectis teneri Christianos obedire ,
idq[ue] fieri citra vllum Christiana libertatis detrimentum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46059](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46059)

diabolus exigit, qui à Deo sunt alieni, liberos euasiffe, omninoque tandem ab ipsa etiam temporaria morte liberandos. Illi enim serui sunt; quia qui facit peccatum, seruus est peccati: hi liberi, quos sibi acquiescentes, veritas liberavit. Quò pertinere arbitror quòd à diuino Augustinus in opere de consensu Evangelistarum eiusmodi verbis: Dicit in omni regno liberos esse filios; id est, non esse vectigales. multo ergo magis liberi esse debent in quolibet regno terreno filij regni ipsius, sub quo sunt omnia regna terrena. Tanquam diceret: Si terrena hæc libertas à iugo tributariæ seruitutis cohæret cum ea dignitate, qua sit quispiam filius terreni regis: quanto maior veriorque libertas, videbitur à peccato, diabolo, & morte competere iis, qui celestis regeneratione filij Dei effecti sunt! Iam quòd Petro dederit, non id fecit, quia Petrus ipse esset debitor eiusmodi contributionis obligatus: verùm magis id quoque rei significationem gerit. Nam cum tributum hoc à familiarum solis capitibus pensari solitum esset, satis insinuauit velle se aliquando suæ familiaris caput seu rectorem esse Petrum. Ex quo illa videtur exorta controuersia inter discipulos, de qua agitur capite consequenti: Quis putas maior est in regno cælorum?

CAPVT V.

Ecclesiasticis quoque Prefectis teneri Christianos obedire, idq; fieri citra vllum Christiana libertatis detrimentum.

NEQUE verò regia tantum modo & sæculari cunctisque potestati, verum etiam Ecclesiasticæ, militiæque obedientiaque parendum est. Cùm enim potissimum duo sint genera rerum; alterum earum quæ ad temporariam Reipublica salutem & tranquillitatem pertinent, præsentique tantummodo vitæ

dunt: alterum earum quæ propter futurum sæculum
 comparantur, & famulantur pietati: vt in illo genere
 supremos quosdam esse administratores oportuit, qui
 communi omnium paci consulere, quibus eam ob
 causam obedientia deberetur; ita & hoc genus rerum
 (quoniam in vtroque versari & præesse per seipso
 idem non poterant) proprios quosdam administ
 ratos moderatoresque poscebat, quibus tanto studiosius
 esset obtemperandum, quanto meliorem pacem & fe
 licitatem veriore, sua hominibus directione & pru
 dentia procuraret. Ideoque vt Isocrates præclare duas
 res maximas in hominum vita dicebat esse, Principa
 tum & Sacerdotium; quas tamen res nemo non expe
 teret tanquam dignus, nemo non crederet se posse re
 gè gubernare tanquam prudentissimus: ita Iustinia- *Novell 6.*
 nus Imperator, inter Christianos Principes iuris pru
 dentia clarissimus, dicere solitus erat, maxima dona
 quæ à Deo mortalibus tributa essent, Sacerdotij di
 gnitatem & Imperium se existimasse, quòd illa qui
 dem diuinis res administret & dispenset; hoc autem,
 legibus æquis & iustis, omnia quæ in terris fiunt, mo
 deretur. Ignatius quoque sanctissimus & inuictissi
 mus martyr: Scriptum est, inquit, Honora fili Deum
 & Regem. ego autem dico: Honorate quidem Deum,
 vt auctorem omnium & dominum: Episcopum autè,
 tanquam principem sacerdotum, imaginem Dei fe
 rentem: principatum quidem secundum Deum, sacer
 dotium verò secundum Christum. & post hunc ho
 norate oportet etiam Regem. Nemo enim potior est
 Deo, neque similis est ei: neque Episcopo in Ecclesia
 quisquam honoratior, sacerdotium Dei gerente pro
 mundi salute: neque Regi quis similis est in exercitu,
 pacem & benevolentiam omnibus Principibus cogi
 tanti. Quòd si quis contra Regem insurgens, damna
 tione dignus est; quomodo ultionem euadere poterit,
 qui

qui præter Episcopum quicquam egerit? Sacerdotium enim, summa est omnium bonorum, quæ in hominibus constant. Hæc ille in Epistola ad Smyrneses scripta reliquit: studiosè discernens & genera rerum, in quibus potestates illæ sacerdotij imperijq. versentur, & non obscurè significans, vtra sit alteri, obediendi studio anteponenda. Si enim tēporaria æternis, & terrena cælestibus seruire debent, cauēdumque est atque omni cura nitendum, ne quid seculari administratione geratur, quod populos Christianos aut reuocet à studio pietatis, aut in eo quo ad vitam beatam contenditur cursu retardet: perspicuum est, ciuilem potestatem, cuius circa terrenas res cura distenditur, Ecclesiasticæ auctoritatis culmen & functionis dignitatem debere suspicere. Verissimè quippe & Chrysostramus & Gregorius Nazianzenus scribunt, sacrum & Ecclesiasticum principatum tanto esse omni regno excellentiorem, quantum inter spiritum & carnem, inter cælum & terram, inter diuina & humana discrimen & interuallum esse potest. Magna quidem est regij throni celsitudo, magnus coronæ splendor: sed ex quo Reges Christo fasces suos & sceptrum submiserunt, ac familiæ Christianæ membra, ciuesque cælestis Hierusalem adhuc peregrinantis effecti sunt: ex eo quoque tempore cœperunt ei debere obedientiam, quem ouili suo Dominus præfecit, & constituit super familiam suam, vt ei daret cibum in tempore; cui sine ullo discrimine, sineq. exceptione dictum est, Pasce oves meas. Habet sanè potestas illa, in quibus regio scepro sublimis & conspicua est, supremam auctoritatem in procuratione rerum humanarum. sed quoniam huius procurationis scopus esse Christiano principi debet, religionis & diuinorum mandatorum in orio & pace conseruatio: ideo in iis rebus quæ salutis communis & religionis causas attingunt, iure & merito Christi-

Lib. 3. de Sacerdotibus.

stiani gregis pastori acquiescit: non modò vt vnus homuncio, aut vna quæpiam è grege Domini ouicula, quæ animæ salutis quæ suæ cura tangatur; verum etiam vt terrestris Reipublicæ moderator, si quando ea esset admissurus, quæ Ecclesiæ & spiritualis Reipublicæ commodis officerent. Quæ, vt opinor, consideratio primos illos clarissimosque Christiani nominis principes adduxit, vt Ecclesiastici ordinis quasdam exemptiones seu immunitates, aut vltro ipsi facerent, aut fieri potiùs Ecclesiæ auctoritate, iuxta diuini iuris rationem paterentur. Neque enim mediocre nasciturum erat religionis detrimētum, si ministri Dei, quos summa in veneratione haberi, magnum est pietatis & fidei firmamētum; sua ob delicta, aut alias cuiusque generis temporales causas, ad sæcularia tribunalia traherentur. Vnde & apud Ambrosium est, epistola vigesima quarta, ne Episcopi causam præfectus cognosceret, magno populi ardore studioque effectum esse. Atque hæc libertas est Ecclesiastica, ordinatione Dei, vt Tridentinum Concilium loquitur, & Canonicis sanctionibus constituta. Quam ne qui præfecti sæculares, studio cupiditatis, seu incōsideratione aliqua, violēt, diligenter inhiuit: decreuitque & præcepit, sacros Canones & Concilia generalia omnia, nec non alias Apostolicas sanctiones, in fauorē Ecclesiasticæ libertatis, & contra eius violatores editas, exactè ab omnibus obseruari debere. Cuius libertatis & apud diuum Bernardum est mentio, epistola centesima septuagesima septima, & ducentesima decima sexta, & ducentesima decima septima: in qua Theobaldum Comitem landat, tanquam libertatis Ecclesiasticæ defensorem. Valentianum certè seniore, testis est Ambrosius epistola trigesima secunda, non solùm sermone respondisse, verùm etiam legibus suis sanxisse, in causa fidei, vel Ecclesiastici alicuius Ordinis, iudicare

¶ cum

Vide hoc apud Leonem, epist. 96 ad Episcopos & Presbyteros intra Thraciam præuinciam constitutos.

De his etiam in Concilio Tridentino, sess. 21. c. 13. & 22. c. 12. & 23. c. 12. & 24. c. 12. & 25. c. 12. & 26. c. 12. & 27. c. 12. & 28. c. 12. & 29. c. 12. & 30. c. 12. & 31. c. 12. & 32. c. 12. & 33. c. 12. & 34. c. 12. & 35. c. 12. & 36. c. 12. & 37. c. 12. & 38. c. 12. & 39. c. 12. & 40. c. 12. & 41. c. 12. & 42. c. 12. & 43. c. 12. & 44. c. 12. & 45. c. 12. & 46. c. 12. & 47. c. 12. & 48. c. 12. & 49. c. 12. & 50. c. 12. & 51. c. 12. & 52. c. 12. & 53. c. 12. & 54. c. 12. & 55. c. 12. & 56. c. 12. & 57. c. 12. & 58. c. 12. & 59. c. 12. & 60. c. 12. & 61. c. 12. & 62. c. 12. & 63. c. 12. & 64. c. 12. & 65. c. 12. & 66. c. 12. & 67. c. 12. & 68. c. 12. & 69. c. 12. & 70. c. 12. & 71. c. 12. & 72. c. 12. & 73. c. 12. & 74. c. 12. & 75. c. 12. & 76. c. 12. & 77. c. 12. & 78. c. 12. & 79. c. 12. & 80. c. 12. & 81. c. 12. & 82. c. 12. & 83. c. 12. & 84. c. 12. & 85. c. 12. & 86. c. 12. & 87. c. 12. & 88. c. 12. & 89. c. 12. & 90. c. 12. & 91. c. 12. & 92. c. 12. & 93. c. 12. & 94. c. 12. & 95. c. 12. & 96. c. 12. & 97. c. 12. & 98. c. 12. & 99. c. 12. & 100. c. 12.

eum debere, qui nec munere impar sit, nec iure diffi-
 milis: hoc est, Sacerdotes de Sacerdotibus voluit iu-
 dicare. Quin etiam si aliàs quoque argueretur Epi-
 scopus, & morum esset examinanda causa, etiam huius
 voluit ad Episcopale iudicium pertinere. In octava
 quoque Synodo alloquens Basilius Imperator Syno-
 dum, his vritur verbis: Quàquam non datum sit istis
 scilicet laicis, secùdum Canonem dicendi quicquam
 penitus de Ecclesiasticis causis. Opus enim hoc Pon-
 tificum & Sacerdotum est. Verùm cum Ecclesiæ vti-
 litatem plus requirere pastores Ecclesiæ summi iudic-
 arent, constitutiones ediderunt, quibus cautum est
 non solum vt Clerici ad Magistratus tribunal inu-
 non trahantur, sed ne volentes quidem iurisdictionem
 Magistratus subijcere sese possint, ac prætermissio Sa-
 cerdotali iudicio, secularem adire potestatem, siue ci-
 uilis sit, siue criminalis causa. Censemus, inquit Leo
 vt quicumque prætermissio Sacerdote Ecclesiæ suæ, a
 disceprationem venerit secularium, sacris liminibus
 expulsus, à caelesti arceatur altario: neque vllus possit
 hanc definitionem, quæ cõmuni sedit arbitrio, quicquam
 quam sibi vltra præscriptum vendicare nitatur. Quod
 ideo, inquit, singulos vniversosque volumus agnosce-
 re; vt quod pleno iustitiæ & iuris ordine constitutum
 est, effectum totius firmitatis in omnibus Clericorum
 negotiis sortiatur. Sic ille. Nec pluribus est opus, vt in-
 telligatur quanta adulationis peste dicatur à nonnullis
 totius Ecclesiasticæ disciplinæ rationem à principibus
 secularium aut Magistratus politici nutu sic pèdere
 vt sine eorum assensu atque iudicio ab Ecclesiæ Prae-
 fectis constitui nihil possit. Sic enim quidam ex No-
 uatoribus, cum ad Scotiæ Regem scriberet, literis suis
 consignatum reliquit: Vt Ecclesiarum, inquit, disciplina
 certa & stabilis sit, ratum semper esse debet apud
 eos qui sub Principibus Christianis libera Evangelii præ-

*Cap. Significa-
 ti, & cap. Ci-
 uili genti, de fo-
 ro competenti,
 apud Gratian.*

*Leo epist. 96.
 & Milevita-
 num conciliū
 Can. 19. & in
 Decretis Sil-
 uestri Pontif.*

*Rodolphus Ti-
 gurinus, in
 Praefatione in
 epist. ad Gala-
 thas, ad Iacobū
 Sextum, Sco-
 tia Regem.*

prædicatione fruuntur, illud Apostoli axioma, quod paulo antè adduximus, Omnes homines, siue illi ex vulgo sint, siue ecclesiarum ministri, suis ordinariis Magistratibus subiectos esse debere: iis nimirum, penes quos ius gladij Deus esse voluit. Diligenter ergo caueant Euangelij præcones, ne quam Ecclesiæ Oeconomiam instituunt, qua Magistratum auctoritas labefactetur, & ne nouam immunitatem sibiipsis vendicando, ad eundem cum Papistico clero lapidem offendant, & aliis quoque minùs honorificè de Magistratu sentiendi occasionem præbeant. Nam etsi, inquit, Dei verbum & religio nullius hominis arbitrio & imperio subijci debeant, debent tamen verbi & religionis administri suos Principes agnoscere, neq. his inconsultis & inuitis (de Christianis Principibus loquor) quicquã statuere: ne, dum sine his disciplinam exercere volunt, dominium affectare videantur, & simul Magistratum auctoritati derogent. Hæc ille. Talibus indubiè verbis, non regnum modò temporaneum; verùm etiam Christi Ecclesiam, in his quæ Ecclesiasticæ sunt administrationis, potestati sæculari subijciens. Et hoc quidem, vt certa, sicuti scribit, & stabilis Ecclesiarum disciplina esse possit, quasi plus ad stabilitatem valeat sæcularis, quàm cælestis & diuina potestas. Quod autem fundamentum assertionis huius in eo ponit, quòd beatus Apostolus dicat: Omnem animam sublimioribus potestatibus subditã esse debere; id si quid haberet firmitatis, conuinceret, non Christianos modò Principes, verùm etiam infideles, qualis Nero fuit, non temporalem solùm regni, sed etiam spiritualem Ecclesiæ præfecturam gerere; nec quicquam potuisse Petrum statuere quod ad Ecclesiæ disciplinam pertineret, inconsulto Nerone. Valebat enim tunc quoque quod scriptum est: Omnis anima sublimioribus potestatibus subdita sit. Imò verò pro-

pter infideles, qui tunc erant Principes, commendata
 hæc est fidelibus disciplina; ne illis hoc nomine sub-
 trahendam putarent obedientiam, quod essent infi-
 deles. Ut igitur illis temporibus subiecta erant regna
 terrena Regibus impiis, non ipsæ Ecclesiæ, tamen ijs-
 dem personis magna ex parte constarent: ita modò
 Christianis Magistratibus ciuitates subijciuntur, non
 Ecclesiæ. Quin potius, quia sunt Christiani Magistra-
 tus effecti, ob id ipsum Ecclesiæ, eiusque Præfectis re-
 uerentiam atque obedientiam debent ijs in rebus que
 ad Ecclesiasticam propriè pertinent administrationem.
 Sicut enim gladius materialis, quem solum terrena
 potestas accepit, debet seruire ac cedere gladio spiri-
 tuali: ita etiam Magistratus politicus non præesse, sed
 subesse Ecclesiastico debet in ijs que spectant ad con-
 stituendam, vel conseruandam Ecclesiæ disciplinam:
 quippe quam & in ipsos Magistratus ac Principes
 seculares, cum opus est, pro sua auctoritate exercent.
 Et hæc eò pertinent, ut Ecclesiasticæ potestatis emi-
 nentia, præ ea quæ secularis est, cognoscatur. Cui si
 obtemperandum esse nihil impedit Christianam li-
 bertatem; quanto minus illam eidem aduersari cre-
 dendum est, quæ multo diuiniore in id potissimum in-
 cumbit, ut vera homines libertate potiantur? Quam
 & Gelasius Pontifex ad Anastasium Imperatorem
 scribens, eiusmodi verbis commendauit: Duo sunt,
 inquit, imperator Auguste, quibus principaliter hic
 regitur mundus, Auctoritas sacra Pontificum, & Re-
 galis potestas. In quibus tanto grauius est pondus
 Sacerdotum, quanto etiam pro ipsis Regibus, vel le-
 gibus hominum, in diuino sunt examine rationem
 reddituri. Licet enim præsideas humano generi digni-
 tate rerum, tamen Præsulibus diuinarum, deuotus
 colla submittis: atque ab ijs causas tuæ salutis exspe-
 ctas, in que sumendis cælestibus Sacramentis, eisque,

vt competit, disponendis, subdite debere cognoscis, religionis ordine, potius quàm præfse. Hæc Gelasius de eminentia Sacerdotalis potestatis: quam aliàs quoque Valentinianus Imperator agnoscens, cùm de Episcopi cuiusdam electione ageretur, eiusmodi verbis Episcopos est allocutus: Talem in Pontificali constituite sede, cui & nos, qui gubernamus Imperium, sincerè capita nostra submittamus, & cuius monita, dum tanquam homines deliquerimus, necessariò velut curantis medicamenta suscipiamus. Sed & ante hunc Constantinus ad Episcopos qui Nicæam conuenerant, Deus, inquit, vos constituit Sacerdotes, & potestatem vobis dedit de nobis quoque iudicandi. Proinde sanctus Innocentius Arcadium Imperatorem à sacra Communione submouere non dubitauit, quòd consenserat vt Ioannes Chrysostomus à sua sede pelleretur. Sed nihil est ea historia memorabilius, quam Theodoretus libro quinto describit de Theodosio Imperatore, quem sanctus Ambrosius, Mediolanensis Episcopus, non solùm exclusit à communionem, templique ingressu: verùm etiam ad publicam pœnitentiam adegit, deposita purpura, omnique Regio ornatu: arque id quidem fecit, propterea quòd apud Thessalonicam aliquot hominum milia promiscuè, & indièta causa, iussu eius trucidata essent. Qua in re, maiorè mne Episcopi libertatem, an Imperatoris obedientiam, animique demissionem, admirari debeamus, incertum est.

f 3

CAPVT